

Wiesław Lizak¹
wlizak@hot.pl
Uniwersytet Warszawski
ORCID: 0000-0001-7383-4012

Rozmowy o *sacrum* i *profanum* we współczesnym świecie
Discourse About the *Sacred* and the *Profane*
in the Contemporary World

Cytacja: Lizak W., 2021, *Rozmowy o sacrum i profanum we współczesnym świecie*, Nurt SVD, t. 150, nr 2, s. 67-78

Streszczenie

Począwszy od 2001 roku z inicjatywy badaczy reprezentujących środowisko Uniwersytetu Warszawskiego oraz Misyjnego Seminarium Duchownego Księży Werbistów w Pieniężnie corocznie odbywają się debaty naukowe pod wspólnym hasłem *Sacrum i profanum we współczesnym świecie*. Ich tematyka dotyczy ważnych problemów współczesnego świata – począwszy od wyzwań i zagrożeń dla pokoju, bezpieczeństwa oraz stabilności w poszczególnych regionach, poprzez problemy globalne, związane z istotą i ewolucją współczesnego ładu światowego, aż po zagadnienia odnoszące się do aksjologicznych i epistemologicznych aspektów funkcjonowania państw i społeczeństw w zmieniającym się świecie. Spotkania te stały się swego rodzaju instytucją, skupiając spore grono badaczy z różnych ośrodków akademickich, a także przykładem inspirującej współpracy naukowców, reprezentujących odmienne dyscypliny badawcze, różne podejścia metodologiczne oraz świeckie i kościelne środowiska akademickie.

¹ Wiesław Lizak – doktor habilitowany w zakresie nauk o polityce; pracownik Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego; zainteresowania badawcze: stosunki międzynarodowe w regionach Afryki oraz Bliskiego Wschodu, konflikty międzynarodowe; autor kilkunastu publikacji poświęconych tym zagadnieniom; współautor i współredaktor naukowy kilku prac zbiorowych; autor monografii *Afrykańskie instytucje bezpieczeństwa* (Warszawa 2012).

Słowa kluczowe: badania naukowe, Kościół w świecie współczesnym, Misyjne Seminarium Duchowne Księży Werbistów w Pieniężnie, Uniwersytet Warszawski, współpraca akademicka.

Abstract

Since 2001, on the initiative of researchers representing the environment of the University of Warsaw and the Theological Seminary in Pieniężno, annual scientific debates are held under the motto "Sacred and profane in the modern world". Their subject matter concerned important problems of the modern world ranging from challenges and threats to peace, security and stability in individual regions through global problems related to the essence and evolution of the contemporary world order to issues relating to the axiological and epistemological aspects of the functioning of states and societies in a changing world. These meetings have become a kind of institution bringing together a large group of researchers from various academic centres and an example of inspiring cooperation of scientists representing different research disciplines, different methodological approaches as well as secular and ecclesiastical academic environments.

Keywords: academic cooperation, research, Church in the modern world, Theological Seminary in Pieniężno, University of Warsaw.

Wstęp

Kontakty przedstawicieli różnych środowisk naukowych, reprezentujących odmienne zainteresowania, różne dziedziny badań i ośrodki akademickie, odrębne środowiska zakorzenione w odmiennych metodologicznie szkołach i paradygmatach badawczych, od zawsze były źródłem nowych idei i inspiracji, prowadzących do niekonwencjonalnych, odkrywczych, wyjątkowych ustaleń w ramach szeroko rozumianej nauki. Przekraczanie granic dyscyplin naukowych prowadzi często do nowatorskich rozwiązań, pozwala na spojrzenie na dane zjawisko czy proces z nowej perspektywy, jest źródłem inspiracji, pozwalających na poszerzenie horyzontów wiedzy.

Przykładem spotkań naukowych o takim charakterze są realizowane corocznie od 2001 roku spotkania zainicjowane przez przedstawicieli środowiska badaczy stosunków międzynarodowych z Uniwersytetu Warszawskiego oraz środowiska teologów z Pieniężna i Olsztyna. W dniach 4-6 czerwca 2001 roku w Domu Wypoczynkowo-Rekolekcyjnym Księży Werbistów „Bursztyn” w Krynicy Morskiej odbyła się konferencja pt. *Problemy społeczno-religijne świata na progu trzeciego tysiąclecia*. Było to pierwsze spotkanie w formule, która z czasem

stała się stałym forum debat naukowych badaczy z wielu ośrodków akademickich w Polsce (i nie tylko) – zarówno świeckich, jak i związanych z Kościołem katolickim².

„Ojcowie założyciele”

Inicjatorami współpracy byli nieżyjący już przedstawiciele dwu środowisk – prof. Leonard Łukaszuk, pracujący wówczas w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, a także ks. dr Eugeniusz Śliwka, w latach 1998-2001 prowincjał Zgromadzenia Słowa Bożego. Obaj pomysłodawcy konferencji spotkali się kilka miesięcy wcześniej. Prof. Łukaszuk przebywał na początku 2001 roku na krótkim wypoczynku zimowym w Krynicy Morskiej, w trakcie którego spotkał się z ks. Śliwką. Ich spotkanie zaowocowało pomysłem zorganizowania wspólnej konferencji, która poprzez wymianę myśli, opinii i poglądów przedstawiciele nauk społecznych i humanistycznych z obu środowisk pozwoliłaby na wzajemne pogłębianie oraz poszerzanie wiedzy z zakresu dyscyplin naukowych, których uczestnicy konferencji byli reprezentantami. Dalsze uzgodnienia zapadły wiosną w Warszawie, kiedy to obaj inicjatorzy spotkania złożyli wizytę dyrektorowi Instytutu Stosunków Międzynarodowych prof. Marianowi Edwardowi Halizakowi, na którego przychyłność zawsze mogliśmy liczyć (podobnie jak i jego następcy dra hab. Jakuba Zajączkowskiego). Przyjęto wówczas postanowienia, które – jak się okazało – dały początek trwałej kooperacji naszych środowisk, utrzymywanej do dnia dzisiejszego. Wtedy również zaproszono do współpracy piszącego te słowa – uczestnicy spotkania poprosili mnie, bym włączył się w działania organizacyjne z ramienia Instytutu.

Ks. dr Eugeniusz Śliwka był koordynatorem naszych działań ze strony werbistów aż do momentu tragicznej śmierci w wypadku

² Organizatorami przedsięwzięcia było wówczas Zgromadzenie Słowa Bożego (księży werbiści) oraz Instytut Stosunków Międzynarodowych Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. W 2016 roku Wydział zmienił nazwę na Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych. Z kolei w 2019 roku w związku z przeprowadzoną wówczas reorganizacją instytuty wydziałowe zostały rozwiązane, a na ich miejsce powstały katedry. W związku z tymi zmianami zadania organizacyjne związane z przygotowaniem konferencji przejęły dwie katedry – Studiów Regionalnych i Globalnych oraz Dyplomacji Współczesnej.

samochodowym w październiku 2005 roku. Jego zaangażowanie, zmysł organizacyjny, wiedza oraz życzliwość sprawiały, że współpraca ta była dla nas nie obowiązkiem, a raczej przyjemnością, a wkład ks. dra Śliwki w sukces tego przedsięwzięcia trudno przecenić – nie są to słowa kurtuazji, lecz wyraz szczerego uznania i wdzięczności dla kogoś, kto zawsze znajdował czas, by omówić wszystkie kwestie organizacyjne, a goszcząc uczestników spotkań naukowych w różnych ośrodkach konferencyjnych potrafił zadbać o sprzyjające warunki pracy i wypoczynku. Witając uczestników konferencji w trakcie naszego pierwszego spotkania w czerwcu 2001 roku, powiedział: „Rozpoczynamy dzisiaj w Krynicy Morskiej pierwszą, w moim przekonaniu, sesję naukową, organizowaną zarówno przez uczelnię o charakterze wybitnie świeckim, jak też przez środowisko kościelne w Polsce, prezentującą zagadnienia prawne i politologiczne o zasięgu międzynarodowym” (Śliwka, 2002, s. 7).

Jeśli tamta konferencja miała być pierwszą, musiały być następne. I tak się stało, a po śmierci ks. Śliwki traktujemy te słowa jako zobowiązanie do kontynuowania dalszej współpracy. Jego przedwczesne odejście było ogromną stratą – także osoby spoza środowiska werbistów boleśnie to odczuły. Tragiczny wypadek wydarzył się kilka miesięcy po konferencji poświęconej Afryce. Spotkanie to odbyło się w Ocyplu w czerwcu 2005 roku i zgromadziło duże grono polskich badaczy, zajmujących się tym regionem świata. Późniejsza wiadomość o śmierci naszego gospodarza, który włożył wiele wysiłku w sukces konferencji, była dla naszego środowiska szokiem. Pamiętam rozmowę z jednym z księży wkrótce po śmierci ks. Śliwki. Na pytanie o dalszą kontynuację naszej współpracy usłyszałem w odpowiedzi, że codziennie współbracia odkrywają kolejne obszary aktywności zmarłego i chyba nie sposób znaleźć kogokolwiek, kto mógłby go zastąpić we wszystkich inicjatywach i przedsięwzięciach duszpasterskich, organizacyjnych czy naukowych.

W następnych latach nasze spotkania były kontynuowane dzięki współpracy z ks. prof. Jackiem J. Pawlikiem, który podjął się w tej nowej dla nas sytuacji funkcji koordynatora kolejnych konferencji ze strony Zgromadzenia Słowa Bożego. Dzięki jego zaangażowaniu współpraca mogła się rozwijać, a następne spotkania gromadziły spore grono badaczy, dla których coroczny w nich udział, jeśli tylko okoliczności na to pozwalały, stał się swego rodzaju obowiązkiem. Ks. prof. Jacek J. Pawlik pomimo wielu obowiązków akademickich – także w okresie, gdy pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – zawsze

z zaangażowaniem podejmował wysiłki, mające zapewnić jak najlepsze warunki i atmosferę w trakcie kolejnych spotkań. Do Pieniężna, bo tam najczęściej się spotykaliśmy w tym okresie, chcieliśmy przyjeżdżać. Niepowtarzalna atmosfera przyciągała wielu uczestników, dzięki czemu z czasem nasze konferencje zgromadziły spore grono osób w miarę regularnie uczestniczących w debatach, a te stały się swego rodzaju instytucją, w której należało uczestniczyć, jeśli tylko obowiązki na to pozwalały.

Kilka słów wspomnienia pragnę poświęcić także inicjatorowi spotkań ze strony Uniwersytetu Warszawskiego. Prof. Leonard Łukaszuk był nie tylko stałym ich uczestnikiem, ale przede wszystkim inspirował, wspierał, doradzał, czuwał nad zachowaniem właściwego poziomu oraz atmosfery w trakcie konferencji. Jego rozległe kontakty naukowe pozwalały na zapraszanie ciekawych referentów, a jego doktoranci wielokrotnie wspierali wysiłek organizacyjny związany z przygotowaniem kolejnych spotkań. Dzięki zainteresowaniom naukowym prof. Łukaszuca możliwe było nawiązanie współpracy ze środowiskami Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie³ czy Akademii Obrony Narodowej⁴. Prof. Łukaszuk starał się być obecny na każdej konferencji, chociaż pod koniec życia było to coraz trudniejsze – zdrowie często nie pozwalało mu na aktywne uczestnictwo i coraz rzadziej przedstawiał własne referaty. Niemniej dopóki był z nami obecny, prosiliśmy go zawsze o słowa zachęty w trakcie uroczystości otwarcia oraz podsumowanie obrad na ich zakończenie. Prof. Łukaszuk zmarł 13 października 2017 roku. Do końca życia był aktywny naukowo, a nasze spotkanie w Pieniężnie w lipcu 2017 roku było zapewne ostatnią konferencją, w której aktywnie uczestniczył.

Wielką rolę w organizacji kolejnych konferencji odegrała także dr Anna Solarz, która na pewnym etapie przyłączyła się do stałego grona organizatorów, stając się z czasem osobą niezastąpioną w tym zespole, koordynującą prace przygotowawcze z ramienia Instytutu Stosunków Międzynarodowych (obecnie zaangażowanych katedr). Bez jej pracy sukces kolejnych odsłon konferencji byłby niemożliwy. Zainteresowania naukowe dr Solarz, dotyczące roli religii jako czynnika determinującego współczesne stosunki międzynarodowe, w sposób niejako naturalny predestynowały ją do włączenia się w działania organizacyjne i merytoryczne, związane z przygotowaniem przyszłych

³ Od 2018 roku uczelnia nosi nazwę Lotnicza Akademia Wojskowa.

⁴ W 2016 roku w jej miejsce została powołana Akademia Sztuki Wojennej.

spotkań. To dr Smolarz nasze konferencje zawdzięczają swoją obecną nazwę. Kolejne debaty odbywają się bowiem pod pojemnym, ale i bardzo inspirującym tytułem: *Sacrum i profanum we współczesnym świecie*. Oddają one istotę naszych spotkań oraz zainteresowań uczestników naukowych debat – przenikanie sfery świeckiej i religijnej, a ponadto wzajemne poznawanie się różnych środowisk badaczy i analityków, dla których wymiar religijny jest istotną częścią badanej rzeczywistości zjawisk społecznych – nie tylko rozpatrywanej w kontekście nauk teologicznych czy religioznawczych.

Zaangażowanie strony werbistowskiej w wymiar organizacyjny konferencji zawsze było najwyższej próby. Warunki obrad i zamieszkania gwarantowały nie tylko komfort pracy, ale także i wypoczynku, kolejne spotkania odbywały się bowiem w miejscach oferujących możliwość wyciszenia, refleksji, skupienia. Organizowane tradycyjnie w okresie zakończenia roku akademickiego (druga połowa czerwca – początek lipca) konferencje te stały się więc niejako zakończeniem pewnego etapu corocznej aktywności naukowej oraz wprowadzały w okres letnich wakacji. Dzięki organizacyjnemu zaangażowaniu ks. prof. Jacka J. Pawlika, a wcześniej ks. dra Eugeniusza Śliwki, uczestnicy konferencji mogli łączyć przygodę intelektualną z przyjaznym refleksji i wyciszeniu pobyt w środowisku zapewniającym możliwość pracy i odpoczynku.

Warto podkreślić, że uczestnicy konferencji spotykali się z ogromną życzliwością całego środowiska księży misjonarzy ze Zgromadzenia Słowa Bożego. Spotkaniom oficjalnym towarzyszyły kontakty mniej zorganizowane, a wymiana myśli i poglądów miała miejsce również w kularach oraz prywatnych rozmowach. Wyrazy życzliwości i sympatii płynęły zawsze ze strony ojców prowincjałów Zgromadzenia, księży, a także kleryków, którzy (pomimo wielu obowiązków) aktywnie włączali się w organizację – w różnych wymiarach – naszych konferencji (niekiedy także w wymiarze naukowym). Niech mi wolno będzie w tym miejscu wyrazić im wszystkim wdzięczność za włożony trud pracy i za życzliwość, której doświadczyliśmy. Podobne wyrazy wdzięczności należą się wielu koleżankom i kolegom z Uniwersytetu Warszawskiego – przez okres prawie 20 lat aktywności konferencyjnej wiele osób (oprócz stałego komitetu organizacyjnego) wspierało nas swoimi działaniami zarówno w warstwie koncepcyjnej, jak i organizacyjnej.

Nasze konferencje odbywały się w różnych miejscach i właściwie wszędzie tam, gdzie werbiści mają swoje ośrodki wyposażone w infrastrukturę konferencyjną, korzystaliśmy z możliwości, jakie one

stwarzały. Oprócz wspomnianej powyżej Krynicy Morskiej, w której miała miejsce inauguracja współpracy i gdzie jeszcze kilka razy gościliśmy, korzystając przy okazji z nadmorskich atrakcji, konferencje obradowały także w Ocyplu, Nysie, Chłudowie, a przede wszystkim w Pieniężnie w budynku Misyjnego Seminarium Duchownego Księży Werbistów (nieprzerwanie w okresie 2011-2018), którego położenie dawało szansę na kilka dni pracy i wypoczynku w bardzo dobrych warunkach. Ponadto w kilku przypadkach, co najczęściej wynikało ze specyfiki tematu danego spotkania, konferencje odbyły się w miastach akademickich, które oferowały odpowiednią infrastrukturę i atmosferę, wpisującą się w kontekst omawianych zagadnień. Wśród tych miejsc trzeba wymienić przede wszystkim Gdynię, Dęblin oraz Warszawę. W jednym przypadku (w 2013 roku) udało nam się nawet przekroczyć granice Polski i odbyć sesje naukowe w Kaliningradzie z pracownikami tamtejszej filii Uniwersytetu Humanistycznego w Moskwie.

Dorobek konferencyjny

Tematyka konferencji była zróżnicowana, niemniej proponując kolejne obszary dla naszych debat, staraliśmy się wpisywać w zainteresowania osób, które w swoich badaniach twórczo podchodziły do analiz prowadzonych na styku zagadnień świeckich i religijnych. Najczęściej były to szeroko definiowane kwestie z zakresu nauk społecznych, chociaż jako przedmiot referatów często pojawiały się również tematy z zakresu humanistyki.

Na pierwszej konferencji celowo i świadomie zakreślone zostały szerokie ramy tematyczne. Chodziło bowiem o przyciągnięcie jak najszerszego grona uczestników, a jednocześnie wskazanie zagadnień, które wydawały się atrakcyjne dla naukowców, reprezentujących odmienne środowiska. Publikacja pokonferencyjna zawiera teksty pogrupowane na trzy części, swoimi tytułami określające szerokie spektrum zagadnień podejmowanych w obradach (kwestie humanitarne, społeczno-polityczne oraz religijne). Wytyczyło to jednocześnie ramy dla kolejnych spotkań w tej formule, już bardziej konkretnie zdefiniowanych tematycznie.

W wielu przypadkach inspiracją dla podejmowanych tematów były procesy zachodzące w otaczającym nas świecie. Dowodem na to stała się druga konferencja z czerwca 2002 roku, obradująca również w Krynicy Morskiej. Kilka miesięcy wcześniej miały miejsce zamachy terrorystyczne w Stanach Zjednoczonych, które swoją skalą

i konsekwencjami wywołały globalne obawy o stabilność pozimnowojennego ładu międzynarodowego oraz potrzebę naukowej analizy korzeni, przejawów, form działania, a także skutków międzynarodowego terroryzmu. W ówczesnej rzeczywistości terroryzm wydawał się być (i jest do dzisiaj) zjawiskiem determinującym w coraz większym stopniu stan międzynarodowego bezpieczeństwa, dlatego też podjęliśmy decyzję o poświęceniu kolejnej konferencji tej właśnie kwestii. Gromadząc spore grono ekspertów z tej dziedziny, udało się także przygotować publikację, w której znalazły wyraz poglądy i opinie uczestników tego przedsięwzięcia. Książka pt. *Terroryzm w świecie współczesnym* została wydana w 2004 roku, a wiele z zawartych w niej tekstów do dzisiaj pozostało aktualnych i posiada walory nie tylko historyczne (Haliżak i in., 2004).

W kolejnych odsłonach cyklu naszych konferencji podnoszone były wielorakie kwestie. Koncentrowały się one głównie na różnych aspektach analizy procesów zachodzących w sferze stosunków międzynarodowych, choć zwykle w taki sposób doprecyzowywanych w ramach tematu, aby wskazywać na społeczne i religijne konteksty zjawisk i procesów, będących przedmiotem naukowej refleksji. Debatowano więc o globalizacji rozpatrywanej jako szansa, wyzwanie oraz zagrożenie dla procesów przemian społecznych, politycznych i gospodarczych, zachodzących w poszczególnych regionach świata (poza wysoko rozwiniętym Zachodem udało się uczestnikom omówić praktycznie wszystkie regiony: Azję, Afrykę, Amerykę)⁵. Pojawiały się tematy, odnoszące się do ważnych płaszczyzn współpracy międzynarodowej, często rzadko – poza wąskim kręgiem fachowców – poruszane w debatach naukowych, jak ochrona zdrowia⁶ czy problemy demograficzne. Debatowaliśmy również o wartościach w stosunkach międzynarodowych – tych konkretnych (jak pokój⁷ czy sprawiedliwość), jak i w sposób bardziej ogólny, teoretyczny (systemy normatywne i aksjologiczne).

Bardzo ciekawe treści pojawiły się w trakcie dwóch konferencji poświęconych problematyce morskiej i lotniczej, rozpatrywanej w kontekście społeczno-kulturowym oraz polityczno-międzynarodowym. W obu przypadkach zaprezentowały to publikacjami (Haliżak, 2006; Łukaszk, Balcerzak, 2007). Wreszcie charakter naszych spotkań

⁵ Podjęcie tematyki bliskowschodniej zaowocowało przygotowaniem i wydaniem publikacji: Lizak, Solarz, 2015.

⁶ Tematyka ta znalazła następnie odzwierciedlenie w przygotowanej publikacji: Lizak, Solarz, 2013.

⁷ Rezultatem była publikacja: Lizak, Solarz, 2014.

– na styku sfery *sacrum* i *profanum* – sprawiał, że bardzo często w tematach konferencji i poszczególnych referatów pojawiała się tematyka religijna zarówno w wymiarze teoretycznym (jako czynnik determinujący kształt systemu międzynarodowego czy systemów społeczno-politycznych), jak i w analizie konkretnych przejawów roli religii i religijności we współczesnym świecie (zwłaszcza w odniesieniu do chrześcijaństwa). Zakres tematyczny konferencji wskazuje jednoznacznie na ich wielodyscyplinarny – a przez to także nowatorski w znaczeniu prezentowanych podejść analitycznych i metodologicznych – charakter.

By zachować pamięć o wspólnym dorobku, warto przypomnieć – także z kronikarskiego obowiązku – tytuły dotychczasowych konferencji:

- I. *Problemy społeczno-religijne świata na progu trzeciego tysiąclecia*, 4-6 czerwca 2001 roku, Krynica Morska;
- II. *Terroryzm międzynarodowy – źródła i przejawy w świecie współczesnym*, 28-29 maja 2002 roku, Krynica Morska;
- III. *Morze w kulturze, cywilizacji i stosunkach międzynarodowych*, 28-30 maja 2003 roku, Gdynia;
- IV. *Cywilizacja i kultura lotnicza a lotnictwo współczesne i jego problemy*, 7-9 czerwca 2004 roku, Dęblin;
- V. *Afryka wobec globalizacji*, 9-10 czerwca 2005 roku, Oczypel;
- VI. *Ameryka Łacińska wobec globalizacji*, 20-21 czerwca 2006 roku, Oczypel;
- VII. *Azja i Pacyfik wobec wyzwań globalizacji*, 11 czerwca 2007 roku, Warszawa;
- VIII. *Azja Południowa i Południowo-Wschodnia: tradycja i nowoczesność*, 18-20 czerwca 2008 roku, Pieniężno;
- IX. *Ubóstwo jako problem globalny*, 22-24 czerwca 2009 roku, Krynica Morska;
- X. *Czynnik religijny w stosunkach międzynarodowych*, 16-19 czerwca 2010 roku, Nysa;
- XI. *Współpraca międzynarodowa na rzecz ochrony zdrowia – szanse i wyzwania*, 20-22 czerwca 2011 roku, Pieniężno;
- XII. *Pokój w stosunkach międzynarodowych – przeszłość, teraźniejszość, przyszłość – zagadnienia teorii i praktyki*, 25-27 czerwca 2012 roku, Pieniężno;
- XIII. *Bliski Wschód w stosunkach międzynarodowych*, 24-26 czerwca 2013 roku, Pieniężno-Kaliningrad;
- XIV. *Problemy demografii w stosunkach międzynarodowych*, 23-25 czerwca 2014 roku, Pieniężno;

- XV. *Sprawiedliwość, solidarność i społeczna odpowiedzialność w stosunkach międzynarodowych. 15-lecie realizacji Milenijnych Celów Rozwoju, 22-24 czerwca 2015 roku, Pieniężno;*
- XVI. *Kulturowe i społeczne konteksty polityki zagranicznej państw, 28-30 czerwca 2016 roku, Pieniężno;*
- XVII. *Religia – naród – tożsamość w rzeczywistości międzynarodowej, 3-5 lipca 2017 roku, Pieniężno;*
- XVIII. *Aksjologiczne i normatywne aspekty współczesnej rzeczywistości międzynarodowej, 2-4 lipca 2018 roku, Pieniężno;*
- XIX. *Chrześcijaństwo i chrześcijanie we współczesnym świecie. Stolica Apostolska oraz inne podmioty religijne i motywowane religijnie w stosunkach międzynarodowych, 1-3 lipca 2019 roku, Chłudowo k. Poznania;*
- XX. *Mniejszości narodowe, etniczne, językowe i religijne we współczesnym świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Polonii i Polaków za granicą, 22-24 września 2020 roku, Chłudowo k. Poznania;*
- XXI. *Tożsamość w stosunkach międzynarodowych jako interdyscyplinarne wyzwanie badawcze – podejścia teoretyczne i praktyka życia międzynarodowego, 27-29 września 2021 roku, Chłudowo k. Poznania.*

Kolejne konferencje naszych dwu środowisk stały się z czasem przedsięwzięciem przyciągającym duże spektrum uczestników z wielu ośrodków akademickich, reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Oprócz reprezentantów nauk o polityce oraz nauk teologicznych – inicjatorów spotkań – uczestniczyli w nich także socjologowie, historycy, geografowie, antropolodzy, prawnicy, filozofowie, ekonomiści, językoznawcy, kulturoznawcy, orientaliści, afrykaniści. Pomimo humanistyczno-społecznego profilu debat uczestniczyli w nich także przedstawiciele nauk inżyniersko-technicznych – pojawiały się np. referaty na takie tematy, jak transport lotniczy i jego bezpieczeństwo czy podbój kosmosu. Uczelnie, które były reprezentowane – oprócz tych, które wzięły na siebie obowiązki organizacyjne, a więc Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Warszawskiego i Misyjnego Seminarium Duchownego Księży Werbistów – to także: Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Politechnika Białostocka, Politechnika Śląska w Gliwicach, Ateneum – Szkoła Wyższa w Gdańsku, Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa

im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu i inne. Wśród uczestników konferencji znaleźli się także przedstawiciele Polskiej Akademii Nauk. Na konferencjach bywali badacze z innych krajów: Indii, Izraela, Rosji, Ukrainy.

Wydaje się, że szeroka formuła spotkań konferencyjnych, zawarta w haśle *Sacrum i profanum we współczesnym świecie*, jest na tyle pojemna, by dotychczasowa współpraca mogła być kontynuowana. W miarę regularny charakter spotkań w konkretnych miejscach i czasie przyczynił się do swego rodzaju instytucjonalizacji tej inicjatywy. Co najważniejsze, udało się nam zgromadzić już stałe grono osób, które chętnie przyjeżdżają na kolejne odsłony debat naukowych, przyczyniając się do sukcesu konferencji. Jednocześnie największą satysfakcją dla organizatorów jest fakt, że grono to z roku na rok się powiększa. Świadczy to o tym, że atmosfera spotkań i jakość prowadzonych tam dyskusji stają się magnesem przyciągającym osoby gotowe dzielić się swoimi wynikami badań, przemyśleniami, opiniami. Dla organizatorów jest to również wyzwanie: jak podtrzymać zainteresowanie naszych współpracowników i partnerów, by chcieli kontynuować współpracę? Wydaje mi się, że tym, co stanowi ogromną wartość, nadającą znaczenie tym konferencjom, jest otwartość na różne poglądy, podejścia badawcze, możliwość prezentowania złożonych kwestii naukowych w sposób właściwy różnym dyscyplinom naukowym oraz szkołom teoretyczno-metodologicznym. Uczestnicząc w debatach, stajemy się bardziej otwarci na nowe obszary wiedzy i sposoby jej porządkowania. W świecie, w którym coraz trudniej o wzajemne zrozumienie, a przekaz bardzo często służy utrwalaniu własnych poglądów i staje się wyrazem dążenia do symbolicznej dominacji nad innymi, nasze spotkania służą przede wszystkim dialogowi, wzajemnemu zrozumieniu, pogłębianiu wiedzy o najważniejszych procesach i zjawiskach, kształtujących świat w obecnym stuleciu.

Zakończenie

Międzynarodowy porządek współczesnego świata ulega ciągłym przemianom. Zmieniają się pozycje i role poszczególnych podmiotów ten porządek konstytuujących, zmienna jest dynamika procesów globalizacji, kształtują się nowe współzależności pomiędzy podmiotami, a płaszczyzny oddziaływań międzynarodowych (polityczna, gospodarcza, kulturalna) tworzą nowe węzły współzależności. Na system oddziaływań międzynarodowych coraz intensywniej wpływają też

podmioty pozapaństwowe, również te, których dążeniem jest destrukcja istniejącego porządku bądź przebudowa świata w pożądanym przez nie kierunku. Ponadto zmieniają się założenia aksjologiczne i epistemologiczne, poprzez które świat współczesny jest postrzegany. To wszystko wymaga ciągłej refleksji naukowej. Spotkania o *sacrum* i *profanum* we współczesnym świecie stały się dla ich uczestników miejscem namysłu, refleksji oraz poszerzania wiedzy o tych wszystkich procesach i zjawiskach. Dlatego chcielibyśmy, by rozmowy o *sacrum* i *profanum* we współczesnym świecie miały swój ciąg dalszy.

Bibliografia

- Halizak E. i in. (red.), 2004, *Terroryzm w świecie współczesnym*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Fundacja Misyjno-Charytatywna Księży Werbistów im. Błogosławionego Józefa z Szantungu, Warszawa-Pieniężno.
- Halizak E. i in. (red.), 2006, *Morze w cywilizacji, kulturze i stosunkach międzynarodowych*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Fundacja Misyjno-Charytatywna Księży Werbistów im. Błogosławionego Józefa z Szantungu, Warszawa-Pieniężno.
- Lizak W., Solarz A.M. (red.), 2013, *Ochrona zdrowia w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Lizak W., Solarz A.M. (red.), 2014, *Z problematyki pokoju w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Lizak W., Solarz A.M. (red.), 2015, *Bliski Wschód w stosunkach międzynarodowych w XXI wieku*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Łukaszuk L., Balcerzak T. (red.), 2007, *Lotnictwo i współczesne jego problemy. Cywilizacja, kultura, prawo, ekonomika, bezpieczeństwo, obronność*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa.
- Śliwka E., 2002, *Wprowadzenie*, w: Lizak W. i in. (red.), *Problemy społeczno-religijne świata na progu trzeciego tysiąclecia*, Fundacja Studiów Międzynarodowych, Fundacja Misyjno-Charytatywna Księży Werbistów im. Błogosławionego Józefa z Szantungu, Warszawa-Pieniężno.